

RAZGOVOR

GENERAL-PUKOVNIK

TIHOMIR KUNDID

NAČELNIK GLAVNOG STOŽERA OSRH

**BRZA
PRILAGODBA
RAZLIČITIM
UVJETIMA OD
KLJUČNE JE
VAŽNOSTI**

RAZGOVARAO Domagoj Vlahović
FOTO Stefan Španić, arhiva Hrvatskog vojnika

Jačanje logističkih kapaciteta od fundamentalne je važnosti jer je logistika postala jednako važna kao i borbene sposobnosti. Logistika mora biti jednostavna, modularna i otporna

SUVREMENI SUKOB I UGLAVNOM SU HIBRIDNI. TO ZNAČI DA SUVREMENE ORUŽANE SNAGE MORAJU BITI SPOSOBNE ZA PROVEDBU KLASIČNIH VOJNIH OPERACIJA KAO I ZA ASIMETRIČNE SUKOB. U NEDOSTATKU KLASIČNE VOJNE OPREME I NAORUŽANJA PODRAZUMIJEVA SE DA NE MOŽETE PRIMJENJIVATI KLASIČNE VOJNE STRATEGIJE, DOKTRINE I TAKTIKE PA SU PRILAGODBA I IMPROVIZACIJA BILE ISHODIŠTE OPSTANKA NA BOJIŠTU. SUVREMENI SUKOB DETERMINIRAJU SPOSOBNOST VOJSKE DA SE PRILAGOĐAVA NJIHOVIM OKOLNOSTIMA, A TO PODRAZUMIJEVA SNALAŽLJIVOST I IMPROVIZACIJU, ISTAKNUO JE U RAZGOVORU GENERAL-PUKOVNIK TIHOMIR KUNDID

U prigodi obilježavanja 35. obljetnice Hrvatske vojske o iskustvima iz Domovinskog rata, ali i o svim aktualnim pitanjima vezano uz obranu i sigurnost razgovarali smo s načelnikom Glavnog stožera OSRH general-pukovnikom Tihomirom Kundidom. Posebno je istaknuo važnost brze prilagodbe jer se paradigme sukoba, sigurnosnih prijetnji i ugroza stalno mijenjaju. U tom smislu Oružane snage moraju se opremiti i razvijati nove operativne sposobnosti, koje su determinirane brzom tehnološkom transformacijom ratovanja te sve većom neizvjesnošću, koja je uvjetovana geostrateškim promjenama.

KAD SE PRISJETITE VREMENA DOMOVINSKOG RATA, KOJE SU ZNAČAJKE TADAŠNJEG ZNG-A I HV-A NAJVAŽNIJE ZA DJELOVANJE DANAŠNJIH, MODERNIH OSRH?

Iskustva iz Domovinskog rata imala su velik utjecaj na oblikovanje današnjih Oružanih snaga. ZNG je nastao u krat-

kom vremenu i morao je brzo postati operativan, odnosno spreman za provedbu borbenih operacija prkoseći neusporedivo jačem neprijatelju. Ta sposobnost brze prilagodbe različitim uvjetima i danas je ključna jer se paradigma sukoba i sigurnosnih prijetnji i ugroza kontinuirano mijenja. Najveća vrijednost ZNG-a, ali i općenito Domovinskog rata, bilo je jedinstvo, snažna motivacija i domoljublje. Upravo su to bili presudni čimbenici za obranu domovine. Ti čimbenici su i danas važni za borbenu spremnost postrojbi. U prvim godinama Domovinski rat bio je klasični asimetrični sukob između nadmoćnijeg neprijatelja, koji je bio dominantan po svim elementima borbene spremnosti (osim motivacijskom).

Suvremeni sukobi uglavnom su hibridni. To znači da suvremene oružane snage moraju biti sposobne za provedbu klasičnih vojnih operacija, kao i za asimetrične sukobe. U nedostatku klasične vojne opreme i naoružanja podrazumijeva se da ne možete primjenjivati klasične vojne stra-

tegije, doktrine i taktike pa su prilagodba i improvizacija bile ishodište opstanka na bojištu. Suvremeni sukobi determiniraju sposobnost vojske da se prilagođava njihovim okolnostima, a to podrazumijeva snalažljivost i improvizaciju. Tijekom Domovinskog rata postojala je snažna integracija civilno-vojne suradnje u obrani domovine. Danas provedba vojnih operacija također zahtijeva tijesnu civilno-vojnu suradnju jer o tome uvelike ovisi uspjeh združene vojne operacije. Kad govorimo o obrani nacionalnog teritorija, ministarstva te druge institucije i tvrtke koje su strateški važne za obranu Hrvatske imaju obveze koje proizlaze iz Plana obrane. Bitke i operacije koje su se vodile tijekom Domovinskog rata bile su ishodište za razvoj vojne strategije, doktrine i taktike. I danas su ta iskustva aktualna te se nadograđuju suvremenim spoznajama i naučenim lekcijama iz recentnih sukoba. Dakle, iskustva ZNG-a i Domovinskog rata oblikovala su temelje suvremenih Oružanih snaga, a Domovinski rat imao je snažnu ulogu u dimenzioniranju njihovih ključnih značajki.

KAKVI SU VAŠI PRVI DOJMOVI O TVO-U? JESU LI DRUGAČIJI NEGO ŠTO STE OČEKIVALI?

Pripreme za uvođenje TVO-a bile su sustavne, kompleksne i dugotrajne. Počelo se od analiza i naučenih lekcija, odnosno iskustava obveznog vojnog roka, koji je suspendiran prije 18 godina. Presudno je bilo otkloniti sve čimbenike na koje HV ima utjecaj, a doveli su do priziva savjesti, koji je u trenutku suspenzije obveznog vojnog roka bio oko 70 %. Studiozno se pristupilo definiranju vremenskog okvira trajanja TVO-a. O tome su se vodile najveće polemike. Međutim, vojna analiza i iskustva s dragovoljnog vojnog osposobljavanja nedvojbeno su pokazali da je osam tjedana optimalno vrijeme za stjecanje temeljnih vojničkih vještina i za realizaciju postavljenih ciljeva kao ishoda TVO-a. Posebno je bila važna izrada Nastavnog plana i programa (NPP) jer upravo o kvaliteti tog dokumenta ovisi

Najveća vrijednost ZNG-a, ali i općenito Domovinskog rata, bilo je jedinstvo, snažna motivacija i domoljublje. Upravo su to bili presudni čimbenici za obranu domovine

Ročnici su podigli razinu psihofizičkih sposobnosti, ovladali rukovanjem osobnim naoružanjem i njegovom uporabom, svladali taktike, tehnike i procedure pojedinca i malih postrojbi, osposobljeni su za uporabu FPV dronova i upoznati s postupcima zaštite od njih. Nama, Oružanim snagama, najveća je satisfakcija da ročnici sami iskazuju zadovoljstvo temeljnim vojnim osposobljavanjem

realizacija postavljenih obučnih ciljeva TVO-a. Imperativ je bio da NPP mora biti osuvremenjen, prilagođen današnjim generacijama te da mora sadržavati tematska područja koja će omogućiti ročnicima razvoj znanja, vještina i kompetencija dostatnih za nastavak služenja u pričuvnom sastavu, ali i za prijam u djelatnu vojnu službu ako se ročnik za to odluči.

Prva generacija ročnika koja upravo završava TVO nedvojbeno pokazuje da smo uspjeli u realizaciji postavljenih ciljeva.

Ročnici su podigli razinu psihofizičkih sposobnosti, ovladali rukovanjem osobnim naoružanjem i njegovom uporabom, svladali taktike, tehnike i procedure pojedinca i malih postrojbi, osposobljeni su za uporabu FPV dronova i upoznati s postupcima zaštite od njih. Nama, Oružanim snagama, najveća je satisfakcija da ročnici sami iskazuju zadovoljstvo temeljnim vojnim osposobljavanjem.

KAKO ĆE TVO UTJECATI NA DJELATNI I PRIČUVNI SASTAV OSRH?

Temeljno vojno osposobljavanje posebno je važno za popunu pričuvne komponente, koja je u smislu starosne strukture nezadovoljavajuća. Ročnici koji budu završili TVO nedvojbeno će pridonijeti pomlađivanju pričuve te

Na vojnom mimohodu pokazali smo oružne sustave i borbene platforme kojima smo opremljeni

dati novu vrijednost i energiju pričuivnoj komponenti. Kroz TVO približit ćemo vojnu profesiju mladim generacijama te je promovirati kao poželjan poziv koji nudi širok spektar različitih mogućnosti i u kojem svatko može pronaći područje svojeg interesa i profesionalnog razvoja ako se odluči za djelatnu vojnu službu. U današnjim globalnim sigurnosnim promjenama, koje su nepredvidive, oružane snage država dobivaju na važnosti jer se zahtijeva da moraju imati apsolutnu sposobnost obrane suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti države. Sigurnosna situacija rapidno se mijenja, a oružane snage moraju biti sposobne provesti svoju misiju. Za to nam je potrebna obučena i spremna pričuvna komponenta. Dakle, TVO dugoročno jača cjelokupni obrambeni sustav Republike Hrvatske.

Najveća je vrijednost ovogodišnjeg izdanja Borbene moći združeno djelovanje sa saveznicima kroz vježbu s bojnim gađanjem, što znači najveću moguću razinu i složenost vježbe

MEĐUNARODNA VJEŽBA

U ČEMU ĆE SE OVOGODIŠNJE IZDANJE VJEŽBE BORBENA MOĆ RAZLIKOVATI OD PROŠLOGODIŠNJEG?

Borbena moć 25, provedena nakon vojnog mimohoda na kojem smo pokazali oružne sustave i borbene platforme kojima smo opremljeni, imala je za cilj demonstrirati naše sposobnosti uporabe tih sustava, pokazati naše operativne i manevarske sposobnosti, paljbene sposobnosti te stvarnu borbenu moć kojom raspolažemo. Jedan od ciljeva bio je prikaz sposobnosti Oružanih snaga u provedbi združene vojne operacije visokog intenziteta na integriranom bojištu. Tom smo vježbom testirali određene organizacijske promjene koje će unaprijediti organizacijsku strukturu OS-a kao i sustav zapovijedanja i nadzora.

Borbena moć 26 međunarodna je vojna vježba. Njezin je cilj planiranje i provedba združene konvencionalne vojne operacije visokog intenziteta. Uvježbavat će se zadaće koje proizlaze iz misije Oružanih snaga, a to su obrana nacionalnog teritorija te združeno djelovanje sa saveznicima. Kao članica NATO-a kroz vježbu ćemo uvježbavati zadaće koje proizlaze iz regionalnih planova njegova istočnog krila. Važno je napomenuti da će prvi put u jednu međunarodnu vježbu biti uključena i naša pričuvna komponenta. Bit će uključene i određene sastavnice domovinske sigurnosti u skladu sa svojim funkcionalnim područjima. Vježbom ćemo obilježiti i 30. obljetnicu suradnje s Nacionalnom gardom Minnesote. Najveća je vrijednost ovogodišnjeg izdanja Borbene moći združeno djelovanje sa saveznicima kroz vježbu s bojnim gađanjem, što znači najveću moguću razinu i složenost vježbe.

U OČEKIVANJU SMO TENKOVA LEOPARD, TOPNIČKIH SUSTAVA CAESAR I RAKETNIH SUSTAVA HIMARS. JESU LI PLANOVI ZA NJIHOVO UVOĐENJE U OPERATIVNU UPORABU DOVRŠENI?

Svi su ti oružni sustavi vrlo kompleksni, a samim tim i njihovo je uvođenje u operativnu uporabu složeno i višefazno. Uključuje formiranje projektnog i provedbenog tima, izradu dinamičkog plana, plana realizacije te ostalih dokumenata. Uključuje i intenzivnu suradnju s proizvođačem u smislu zahtjeva za prilagodbu infrastrukture za smještaj i održavanje. Prije isporuke slijedi obuka posada u zemlji proizvođača, kao i tehničkog osoblja za održavanje tih sustava. Prilagodbe za njihov prihvat i uvođenje u operativnu uporabu su u tijeku. Očekuje se apsolutna spremnost Oružanih snaga za prihvat prije početka isporuke. Nakon prijma tih sustava slijedi dostizanje inicijalne, a potom pune operativne sposobnosti. S HIMARS-om dobivamo sposobnost brzih i preciznih udara na velikim udaljenostima. Ta sposobnost iznimno je važna u kontekstu odvrćanja. Ti oružni sustavi bitno će unaprijediti manevarske i paljbene sposobnosti OSRH te borbenu moć podignuti na višu razinu.

KOLIKO STE ZADOVOLJNI UVOĐENJEM FPV DRONOVA U POSTROJBE? SMATRATE LI DA SU ORUŽANIM SNAGAMA POTREBNI I VEĆI DRONOVI?

FPV dronovi postali su jedno od najvažnijih oružja na taktičkoj razini. Njihova važnost proizlazi iz masovne uporabe, niske cijene i visoke učinkovitosti. Naoružani dronovi imaju zanemarivu cijenu u odnosu na cijenu oružanih sustava koje su sposobni uništiti ili onesposobiti. FPV dronovi imaju i strašan psihološki učinak na vojnike jer su stalna prijetnja i izazivaju osjećaj konstantne nesigurnosti te tako imaju negativnu implikaciju na moral i povećavaju borbeni stres. Besposadni zrakoplovni sustavi svih klasa danas čine višeslojni sustav u zračnoj domeni bojišta. Danas *pogled iz zraka* u dubinu teritorija razmještaja protivničkih snaga može imati svaka, pa i najniža taktička postrojba. Suvremeno ratovanje bez tih je sustava nezamislivo, a trend razvoja ide u smjeru još veće automatizacije uz uporabu umjetne inteligencije, čime kinetičke sposobnosti dronova postaju fascinantne. Kad govorimo o uvođenju besposadnih sustava u naše Oružane snage, prilagodili smo organizacijsku strukturu i uveli dronove u sve operativne postrojbe. Formirali smo Središte za besposadne zrakoplovne sustave, koje je nositelj razvoja i obuke operatera dronova, kao i instruktora za potrebe naših postrojbi. Oružane snage opremljene su svim trima klasama besposadnih zrakoplovnih sustava, a opremanje i nastavljamo.

ŠTO BI PLOVILO POPUT VIŠENAMJENSKE KORVETE ZNAČILO NE SAMO ZA HRM NEGO I ZA CIJELE OSRH U SMISLU PODIZANJA SPOSOBNOSTI? KOJI SU JOŠ PROJEKTI PRIORITET HRM-A?

Hrvatska kao pomorska zemlja ima snažan interes za učinkovit nadzor teritorijalnog mora iz aspekta sigurnosti te u smislu zaštite gospodarskih aktivnosti. Opremanje HRM-a korvetom u smislu zaštite naših interesa na Jadranu spada u domenu zaštite nacionalnog teritorija i znatno

Suvremeno ratovanje nezamislivo je bez uporabe besposadnih sustava. Trend razvoja ide u smjeru još veće automatizacije uz uporabu umjetne inteligencije, čime kinetičke sposobnosti dronova postaju fascinantne

Bez cjelovitog pristupa u izgradnji PZO-a i cjelovite integracije u jedinstven sustav i najbolji sustavi protuzračne obrane postaju neučinkoviti

GLAVNI STOŽER ORUŽANIH SNAGA RH

Cilj je ovogodišnjeg izdanja vježbe Borbena moć planiranje i provedba združene konvencionalne vojne operacije visokog intenziteta

bi unaprijedilo operativne i borbene sposobnosti Hrvatske ratne mornarice. Suvremeno pomorsko ratovanje zahtijeva brodove različite namjene te tehnološku opremljenost (radarski sustavi, sonari, komunikacijski sustavi...). Suvremena korveta opremljena je topom velikog kalibra, protubrodskim raketnim sustavom, torpedima, radarskim sustavima i sonarima za nadzor morske površine i podmorja te PZO sustavom srednjeg dometa. Korveta raspolaže velikom vatrenom moći i visokom razinom mobilnosti, što je čini pogodnom za širok spektar različitih zadaća na moru.

KAKO MODERNIZACIJA HRZ-A UTJEČE NA CIJELE OSRH?

Opremanje višenamjenskim borbenim avionom Rafale rezultiralo je kvalitativnim skokom u borbenim sposobnostima HRZ-a. Opremanjem tim avionom dobili smo pristup najsuvremenijoj vojnozrakoplovnoj tehnologiji. Borbeni avioni kao okosnica ratnog zrakoplovstva daju posebnu dimenziju odvažanju i obrani. U provedbi vojnih operacija prevlast u zračnom prostoru podrazumijeva slobodu uporabe kopnenih i pomorskih snaga. Borbeni avion omogućuje državi brzu projekciju borbene moći, štiti nacionalni teritorij i pruža potporu drugim granama. Treba spomenuti i modernizaciju HRZ-a transportnim helikopterima Black

Oružane snage u budućnosti vidim kao moderne, opremljene i tehnološki napredne

Hawk, što je također iznimno važno jer omogućuje brzu mobilnost i raspoređivanje snaga. Transportni helikopteri imaju nezamjenjivu ulogu u medicinskoj evakuaciji, logističkoj potpori, a koriste ih i specijalne snage u provedbi svojih operacija. Helikopteri tako čine ključnu komponentu mobilnosti i operativne učinkovitosti.

SLOJEVITI SUSTAV PROTUZRAČNE OBRANE

KAD GOVORIMO O NABAVI ZEMALJSKOG SUSTAVA PROTUZRAČNE OBRANE SREDNJEG DOMETA ZA OSRH, KOJI JE PRIORITET KAD JE RIJEČ O NJIHOVIM SPOSOBNOSTIMA I ZNAČAJKAMA?

Sustav protuzračne obrane srednjeg dometa samo je jedan segment cjelovitog PZO-a. Prioritet je izgradnja slojevitog sustava protuzračne obrane koji će biti integriran u zajedničku operativnu sliku. Opremanjem novim sustavima radimo tranziciju prema zapadnoj vojnoj tehnologiji. PZO srednjeg dometa okosnica je protuzračne obrane teritorija, odnosno stvaranje zračne obrane nad većim područjem obuhvaćajući zaštitu urbanih sredina, kritične vojne infrastrukture te strateške nacionalne infrastrukture. Temeljno je načelo učinkovitog PZO-a višeslojna obrana. Svaki sloj

ima svoje mjesto i ulogu u obrani zračnog prostora, što je posebno važno danas kad imamo dominaciju različitih klasa besposadnih zrakoplovnih sustava. Zapovjedno-informacijski sustav i umrežavanje svih slojeva PZO-a su ključni. Te dvije komponente omogućuju prikupljanje podataka sa senzora, dodjeljivanje ciljeva, sprečavanje dupliciranja u gađanju ciljeva i razmjenu podataka u stvarnom vremenu. Bez cjelovitog pristupa u izgradnji PZO-a i cjelovite integracije u jedinstven sustav i najbolji sustavi protuzračne obrane postaju neučinkoviti.

KAKO ZAMIŠLJATE BUDUĆNOST KAD GOVORIMO O CJELOKUPNIM OSRH?

Oružane snage Republike Hrvatske moraju biti usmjerene na obranu nacionalnog teritorija. U tom smislu moraju se opremiti i razvijati nove operativne sposobnosti, koje su determinirane brзом tehnološkom transformacijom ratovanja i sve većom neizvjesnošću uvjetovanom geostrateškim promjenama. Male oružane snage moraju učiniti pomak prema tehnologiji, umreženosti i adaptivnosti. Suvremene operacije temelje se na razmjeni podataka u stvarnom vremenu. To podrazumijeva uvezanost zapovjedništava, povezivanje senzora i efekatora, uvid u situaciju dostupan svakom vojniku te kibernetičku obranu. Takav pristup malim oružanim snagama omogućuje multipliciranje vlastite učinkovitosti bez povećanja broja vojnika. Jačanje logističkih kapaciteta od fundamentalne je važnosti jer je logistika postala jednako važna kao i borbene sposobnosti. Logistika mora biti jednostavna, modularna i otporna. Oružane snage Republike Hrvatske u budućnosti vidim kao moderne, opremljene i tehnološki napredne, oslonjene na autonomne besposadne sustave, sposobne provoditi duboke i precizne udare, sa slojevitom protuzračnom obranom, umrežene i s razvijenom sposobnošću elektroničkog ratovanja.

DOJAM JE DA I NA DANAŠNJOJ DUŽNOSTI KORISTITE PRILIKE KAKO BISTE BORAVILI NA TERENU S POSTROJBAMA TE NAZOČILI OBUČI I VJEŽBAMA. ŠALJETE LI TIME PRIMJER MLAĐIM ČASNICIMA?

Kroz cijelu svoju vojnu karijeru uvijek mi je bio imperativ nazočnosti na terenu među pripadnicima postrojbe gdje se provodi obuka, vojne vježbe i ostale aktivnosti. To je stvar odgovornosti prema postrojbi i njezinim pripadnicima te razvoja povjerenja između podređenih i nadređenih. To su također prilike u kojima nadređeni ima mogućnost prenijeti svoje znanje i iskustvo i pokazati stručnost. I danas mi je posebno drago kad imam priliku biti na terenu s pripadnicima različitih postrojbi. To mi omogućuje izravnu komunikaciju i upoznavanje s izazovima s kojima se postrojbe i pripadnici suočavaju. Meni je to ishodište za donošenje odluka koje imaju izravnu implikaciju na razvoj i napredak Oružanih snaga, kao i otklanjanje uočenih anomalija. Nazočnost nadređenog, koji je s postrojbom u istim uvjetima, spreman dijeliti rizik i odgovornost, ima pozitivnu implikaciju na povjerenje. Ta nazočnost nije samo simbolična već je ključna u smislu vođenja vlastitim primjerom i pridonosi učinkovitijoj provedbi zadaća.